

ORSZÁGOS RENDŐRFŐKAPITÁNY

1139 Budapest, Teve u. 4-6.

1903 Budapest, Pf.: 314/15.

Tel: (06-1) 443-5573 Fax: (06-1) 443-5733

BM: 33-104, 33-140 BM Fax: 33-133

E-mail: orfkvezeto@ork.police.hu

Szám: 105/704- /2009. RP.

Tárgy: alapvető jogot sértő
rendőri intézkedés
elleni panasz elbírálása

H A T Á R O Z A T

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 92. § (1) bekezdésében biztosított jogkörömnél fogva **Tőkei Gábor** (a továbbiakban: Panaszos) 4900 Fehérgyarmat, Május 14. tér 26. III/3. szám alatti lakos által benyújtott panasz tárgyában – figyelemmel az Rtv. 93/A. § (7) bekezdésére, továbbá a Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Panasztestület) 184/2010. (IV. 7.) számú állásfoglalásának megállapításaira – a rendőri intézkedés elleni panaszt

elutasítom.

A határozat ellen az Rtv. 93/A. § (9) bekezdése alapján – figyelemmel a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 100. §-ának (1) bekezdése a) pontjára és (2) bekezdésére, valamint 109. §-ának (3) bekezdésére – fellebbezésnek helye nincs, annak felülvizsgálata közvetlenül kérhető a bíróságtól.

A keresetlevelet az Országos Rendőr-főkapitányságra – a Fővárosi Bíróságnak címezve – a felülvizsgálni kért határozat közlésétől számított harminc napon belül kell benyújtani, vagy ajánlott küldeményként postára adni, illetve azt a fenti határidőn belül a Fővárosi Bírósághoz, a 1027 Budapest II. kerület Csalogány u. 47-49. címre közvetlenül is be lehet nyújtani. (A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 330. § (2) bekezdése, 326.§ (7) bekezdése; Ket. 109. § (1) bekezdése).

A határozatot kapják:

- 1) Tőkei Gábor, panaszos
- 2) Független Rendészeti Panasztestület
- 3) Budapesti Rendőr-főkapitányság vezetője
- 4) Irattár

INDOKOLÁS

A panaszos előadta, hogy 2009. július 4-én Budapest V. kerület Erzsébet téren a „Gödör” melletti parkban „a Magyar Gárda megszüntetése ellen tiltakozókkal közösen üldönmustrációt” folytatott társaival. Ő maga is nyugodtan, békésen „üldögélt”, mikor a Rendőrség távozásra szólította fel őket, könnygázzal lefújták és 21.00 óráig nem hagyhatta el a helyszínt, a tér elhagyása után pedig két kilométeren keresztül futtatták a Dohány utcán keresztül.

A rendőri intézkedést (könyvgáz használatot a tömeggel szemben), az egész rendőri közbelépést és a békés demonstrálókra történő támadást kifogásolta panaszában.

II.

A rendelkezésre álló rendőrségi okiratokból a következők állapíthatók meg.

Budapest rendőrfőkapitánya a 01000/36775/2009. ált számú egyedi utasításával 2009. július 4-én 00:00 órától 24:00 óráig Budapest teljes területére fokozott ellenőrzést rendelt el.

A fokozott ellenőrzés elrendelésére az egyedi utasítás indokolása alapján azért került sor, mivel Budapest területére – 2009. július 4. napjára – több tömegrendezvény megtartását jelentették be, amely rendezvényeken várhatóan jelentős lesz a résztvevők létszáma. Tekintettel arra, hogy a közelmúltban megrendezett tömegrendezvények alkalmával sok esetben előfordultak rendzavaró, garázda cselekmények az események biztonságos lebonyolítása, a gyülekezési joggal élők biztonságának garantálása érdekében indokolt volt a fokozott ellenőrzés elrendelése. Az egyedi utasítás végrehajtásában résztvevő rendőri állomány feladata az volt, hogy figyelemmel kísérje a rendezvényekre érkezőket és megakadályozza a jogsértések kialakulását majd ennek biztosítása érdekében igazoltatásokat, ruházat-, csomag- és járműátvizsgálást hajtott végre.

A Budapesti Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: BRFK) 01000-105-716-7/2009.P. számú, a Panasztestületnek írt válaszlevelében foglaltak szerint 2009. július 4-re Budapest területére 16 bejelentés érkezett a Rendőrséghez, a gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény (a továbbiakban: Gytv.) szerint minősülő rendezvény megtartásáról, ezen belül hét rendezvényt kívántak az V. kerületben tartani. Két bejelentő a Szent István térre, két bejelentő a Kossuth térre, további egy-egy bejelentő az Arany János utcába, a Markó utcába és a Nádor utcába jelentett be rendezvényt. A két Szent István téri rendezvény napirendjeként a következőket jelölték meg: „beszéd a Szabadság téren zajlott jogsértésekről”, illetve „szimpátiatüntetés a koncepciók perék áldozatai mellett”; az egyik Kossuth téri rendezvény célja a következő volt: „tiltakozó tüntetés a Szabadság téri tüntetés megtiltása miatt”, míg a másik Kossuth téri rendezvény bejelentője napirendet nem jelölt meg.

Annak ellenére, hogy az V. kerület Erzsébet térre a Gytv. hatálya alá tartozó rendezvényt nem jelentettek be 2009. július 4-re, aznap délután mégis több száz fős tömeg jelent meg ott azzal a céllal, hogy egy bejelentés nélküli rendezvényen vegyenek részt.

A megjelenteket 16:58 órakor szólították fel a terület elhagyására, figyelmeztették a helyszínen maradókat, hogy igazoltatásuk után előállítások végrehajtására kerül majd sor. Mivel a felszólításnak nem engedelmeskedtek 17:19 órakor a rendőrök megkezdtek a

kilátásba helyezett igazoltatásokat és előállításokat. Mivel a tömeg 18:07 órakor a rendőröket megtámadta, kövel, palackokkal, betondarabokkal dobálták a sorfalat, és ezt többszöri felszólítás ellenére sem hagyták abba, ezért a rendőrök kényszerítő eszközként vegyi eszközt alkalmaztak. A BRFK 01000-105-794-7/2009.P. számú, a Panasztestületnek írt válaszlevelében foglaltak szerint a felszólítások és figyelmeztetések 20:31 óráig folyamatosan jól hallhatóan folytatódtak. Az események kapcsán összesen 190 főt állítottak elő az Erzsébet térről.

A BRFK 01000-105-794-7/2009.P. számú, a Panasztestületnek írt válaszlevelében foglaltak szerint a felszólítások és figyelmeztetések 20.31 óráig folyamatosan jól hallhatóan folytatódtak.

A Panaszossal szemben egyedi intézkedés nem történt. Ezzel kapcsolatban a BRFK azt a tájékoztatást adta, hogy a tömegoszlatás helyszínének a közvetlen környezetében lévő ellenőrzések során a rendőrök egyedi intézkedést az ott tartózkodókkal szemben nem fogantatosítottak.

III.

Az ismertetett bizonyítékok alapján az alábbi tényállást állapítottam meg.

2009. július 4-én délután, több száz fős tömeg tagjaként a Budapest V. kerület Erzsébet téren, a Panaszos egy előre be nem jelentett, a Gytv. hatálya alá tartozó rendezvényen vett részt. A rendőri erők a helyszínen hangosbemondón keresztül 16:58 órától kezdődően több alkalommal felszólították a téren tartózkodókat, hogy jogsértő magatartásukat hagyják abba, távozzanak, illetve figyelmeztették őket, hogy aki nem tesz eleget a felszólításnak, azt igazoltatják majd előállítják¹. 17:19 órától megkezdték a kilátásba helyezett intézkedések fogantatosítását és a tömeg felosztatását.

Az eljárás során szükségessé vált a panaszolt intézkedésben résztvevő rendőri erők által adott tájékoztatás tartalmának vizsgálata is, nevezetesen, hogy megjelölték-e, és ha igen mely okot jelölték meg a tér elhagyására történő felszólítás alapjaként. Minderre kizárólag a téren összegyűlt tömeg magatartásának alábbi értékelése érdekében került sor, és – figyelemmel a Fővárosi Bíróság 20.K.34.132/2008/20. számú ítéletére is – a vizsgálat és az ez alapján a fenti kérdésben hozott döntés nem érinti az illetékes bíróság törvényben biztosított ama kizárólagos jogát, hogy a Gytv. hatálya alá tartozó rendezvény felosztatása jogellenességének kérdésében érdemben döntsön².

¹ A helyszínen készült videó-felvétel alapján a felhívás szövege:

„Hölgyeim és Uraim! A rendőri erők műveleti parancsnoka nevében tájékoztatom Önöket, hogy a gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény hatálya alá tartozó rendezvényen vesznek részt. Megkérem / a törvény nevében felszólítom Önöket, hogy a jogsértő magatartásukat hagyják abba, oszoljanak szét, a területet (a Bajcsy-Zsilinszky úton/a Károly körúton) az Astoria irányába hagyják el! Ellenkező esetben a rendőrség a rend helyreállítása érdekében a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 59. § (1) bekezdésében foglalt intézkedéseket és kényszerítő eszközt fog alkalmazni.”

² A gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény 14. § (3) bekezdése szerint, ha a rendezvényt felosztatják, a rendezvény résztvevője a felosztatástól számított tizenöt napon belül pert indíthat a felosztatás jogellenességének megállapítására.

A Fővárosi Bíróság 20.K34.132/2008/20. számú ítéletének indokolásában kifejtette, hogy „...a Független Rendészeti Panasztestület az állásfoglalásában és az alperes is határozatában nem a jogszabályoknak megfelelően járt el, amikor a demonstráció jogszerű osztatásával kapcsolatosan érdemben

A helyszínen lévő rendőri erők igazoltatásokat és a tömeg felosztatását hajtotta végre, melynek jogalapját a BRFK vezetője által egyedi utasításban elrendelt fokozott ellenőrzés³, és a demonstrálók által elkövetett jogsértő cselekmények képezték. A több órán át folyamatosan elhangzó felszólításoknak nem engedelmeskedtek, a rendőröket megtámadták, kövel, palackokkal, betondarabokkal dobálták meg a sorfalat, és ezt többszöri felszólítás ellenére sem hagyták abba.

A Panaszos kifogásolta a rendőri közbeavatkozást. E kifogás megalapozatlan, mivel a tömeg felosztatására mások jogainak és szabadságának sérelme miatt a Gytv. 2. § (3) bekezdése, valamint a 14. §-ában foglaltak alapján⁴ került sor.

A Panaszos által a rendőri intézkedéssel kapcsolatban sérelmezett másik körülmény a könnygáz használat volt. A jogellenesen összegyűlt tömeg, illetőleg a jogellenes magatartást tanúsító személyek felosztatására és az ingerlőgáz használatára az Rtv. 59. § (1) bekezdés c/ pontja ad a rendőröknek felhatalmazást, továbbá tömegosztatásának eszközeként került sor az ingerlőgáz használatára⁵. A tömegnek a helyszínen tanúsított magatartása minden további nélkül aktív ellenállás volt a jogszerű rendőri intézkedéssel szemben és ez alól a panaszos magatartása sem kivétel. A Szolgálati Szabályzat 74. §-a alapján tehát helye volt vegyi eszköz, ingerlőgáz használatának is. Még az arányosság követelményét figyelembe véve is nehéz volt a tömeg ellenállását megtörni, az eseményről készült felvételek tanúsága szerint pedig ez pusztán testi kényszer alkalmazásával lehetetlen lett volna.

A Panaszossal szemben egyedi intézkedés nem történt. Ezzel kapcsolatban a BRFK azt a tájékoztatást adta, hogy a tömegosztatás helyszínének a közvetlen környezetében lévő ellenőrzések során a rendőrök egyedi intézkedést az ott tartózkodókkal szemben nem fogantatosítottak.

A panaszban az intézkedés kapcsán a Panaszos azt a körülményt is kifogásolta, hogy „két kilométeren keresztül futtattak a Dohány utca és a zsidó negyeden keresztül”. Erre vonatkozóan az eljárás során ezt alátámasztó adat, bizonyíték nem merült fel, így ennek megtörténtét nem sikerült kétséget kizáró módon bizonyítani. Megjegyzendő, hogy az esettel kapcsolatban közel száz panasz érkezett a hatósághoz és ilyen jellegű kifogás más személyek

állást foglalt. Ugyanis arra kizárólag a Fővárosi Bíróságnak lett volna hatásköre, és illetékessége a fentebb említett Gytv. 14. (3) bekezdésében foglaltak alapján, az erre irányuló kereseti kérelem kapcsán.”

³ *A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 30. § (1) bekezdése alapján a Rendőrség a bűncselekmény elkövetőjének elfogása és előállítására, vagy a közbiztonságot veszélyeztető cselekmény vagy esemény megelőzése, megakadályozása érdekében a rendőri szerv vezetője által meghatározott nyilvános helyen vagy a közterület kijelölt részén az oda belépőket vagy az ott tartózkodókat igazoltathatja.*

⁴ *Gytv. 2. § (3) A gyülekezési jog gyakorlása nem valósíthat meg bűncselekményt vagy bűncselekmény elkövetésére való felhívást, valamint nem járhat mások jogainak és szabadságának sérelmével.*

14. § (1) Ha a gyülekezési jog gyakorlása a 2. § (3) bekezdésében foglaltakba ütközik, vagy a rendezvényen a résztvevők fegyveresen, illetőleg felfegyverkezve jelennek meg, továbbá ha bejelentéshez kötött rendezvényt tiltó határozat ellenére tartanak, a rendőrség a rendezvényt felosztatja.

(2) A rendezvény felosztatását figyelmeztetésnek kell megelőznie.

(3) Ha a rendezvényt felosztatják, a rendezvény résztvevője a felosztatástól számított tizenöt napon belül pert indíthat a felosztatás jogellenességének megállapítására.

⁵ *Rtv. 59. § (1) Ha a jogellenesen összegyűlt, illetőleg jogellenes magatartást tanúsító tömeg a szétszórásra irányuló rendőri felszólításnak nem tesz eleget, a Rendőrség az e fejezetben szabályozott kényszerítő eszközök alkalmazása mellett a tömeggel szemben a következő eszközt, illetőleg intézkedést alkalmazhatja:*

c) ingerlőgázt,

részéről nem fogalmazódott meg, így e körben a panasz megalapozottságáról vagy megalapozatlanságáról megnyugtató módon nem lehetséges állást foglalni.

IV.

A Panasztestület állásfoglalásában a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának, valamint – a könnygázhasználatra vonatkozóan – az egészséghez való jogának a sérelmét is megállapította.

A tisztességes eljáráshoz való jog sérelme a Panasztestület megítélése szerint azért valósult meg, mert a helyszínen hangosbemondón keresztül folytatott felszólítások alkalmával nem mondták be a rendőri intézkedések pontos indokát. Az állásfoglalás szerint: „(...) *idézett tájékoztatás a fentiek szerint a széteszlásra irányuló felszólítást – a távozás irányának közlése mellett – megfelelően tartalmazta, azonban a Gytv.-re való általános hivatkozás mellett nem jelölte meg a tömegoszlatás közelebbi indokát. Ez a hiányosság különösen annak fényében aggályos, hogy nem csupán a tájékoztatás maradt el, hanem – ahogy azt a rendelkezésre álló adatok mutatják – a rendőrség sem volt az utasítás kiadásakor tisztában azzal, hogy milyen joggal alkalmazták a tömegoszlatást, mint kényszerítő eszközt.*”

A Panasztestület e kérdés kapcsán képviselt álláspontjával az alábbi indokok alapján nem értek egyet. A rendőri intézkedést megelőző felszólítás egyértelmű utalást tett arra, hogy a rendezvény jogellenes, ezért kell a felszólított személyeknek a helyszínt elhagyniuk. A jogellenességre vonatkozó rendőrségi állítást az Rtv. szerint a Panaszos a helyszínen nem mérlegelhetette, és engedelmességét sem tehetette mérlegelése eredményétől függővé (lásd 4. számú lábjegyzet). Egyébiránt a rendőri közlemény (lásd 1. számú lábjegyzet) tartalma közvetve sem okozott jogtól való megfosztást, a Panaszost jogsérelem emiatt nem érte.

E helyütt is hangsúlyozom, hogy az eljárás során szükségessé vált a panaszolt intézkedésben résztvevő rendőri erők által adott tájékoztatás tartalmának vizsgálata is, nevezetesen, hogy megjelölték-e a tér elhagyására történő felszólítás jogalapját (ld. 4. oldal).

A Panasztestület állásfoglalásában több oldalon keresztül a panaszügyön túlmutató, általános, a rendezvény feloszlatása jogszerűségét is érintő megállapításokat is tesz, ezért fontosnak tartom leszögezni, hogy a jelen határozat kizárólag a panaszban sérelmezett intézkedések jogszerűségét vizsgálja, és a lefolytatott közigazgatási eljárás nem terjedt ki – a fent írtak alapján nem is terjedhetett ki – a Panasztestület állásfoglalásában tett valamennyi – a konkrét panaszon túlmutató – megállapításra.

A Panasztestület a könnygázhasználat kapcsán megállapította a Panaszos egészséghez való joga sérelmét. A határozat III. részében kifejtett indokok alapján e megállapításával nem értek egyet, a tömeg feloszlatása, valamint az ingerlő gáz használata jogszerűen történt.

Mivel a Panasztestület állásfoglalásától való eltérések indokolását a törvény kizárólag a jelen határozatban foglaltakkal kapcsolatban teszi kötelezővé, ezért a Panasztestületnek az Erzsébet téri rendezvényekre összességében tett megállapításaira jelen határozatomban – eltérő megállapítások hiányában – nem térek ki.

Mindezek alapján a rendelkező részben foglaltak szerint határoztam.

Határozatom az alábbi jogszabályokon alapul:

- a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény I. fejezet 2. §-a, XII. fejezet 70/D § (1) bekezdése;
- a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 326. § (7) bekezdése, 330. § (2) bekezdése;
- a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény 100.§ (1) bekezdés a) pontja valamint a (2) bekezdése, a 109. § (1) és (3) bekezdése;
- a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 30. § (1) bekezdése, 92. § (1) és (2) bekezdései, a 93/ A § (7) és (9) bekezdései;
- a gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény 2. § (3) bekezdése, 14. § (3) bekezdése;
- a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM r. 74. §-a.

Budapest, 2010. június „ „

**Dr. Bencze József r. altábornagy
országos rendőrfőkapitány**